

175 jaar Militaire Willems-Orde

Op een zonovergoten Binnenhof arriveerden de Ridders der Militaire Willems-Orde met hun echtgenotes/begeleiders om deel te kunnen nemen aan de ceremoniële inspectie ter gelegenheid van het 175-jarig bestaan van hun Orde. Enkele Ridders in de uniform van hun vroegere krijgsmachtonderdeel (geen der Ridders is meer in actieve dienst) doch verreweg de meesten in burger. Een opvallende overeenkomst was echter het feit dat alle Ridders ongeacht stand (militair of burger) alleen het modelkruis van de Militaire Willems-Orde der 4e klasse als enig ordeteken droegen (1).

De Ridders waren gast van de Nederlandse Regering welke ongeveer twee jaar geleden een comite ter voorbereiding van de viering van het 175-jarig bestaan van de Militaire Willems-Orde had ingesteld onder voorzitterschap van de toenmalig Kanselier der Nederlandse Orden en voorzitter van het Kapittel der Militaire Willems-Orde, de Generaal-majoor b.d. C. Knulst RMWO. Behalve Generaal Knulst maakten van het comité deel uit, Majoor M.M. Slingenberg voor het Ministerie van Defensie en de heer Mr. P.A.J. Sieverding voor het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Eerst moesten alle Ridders worden opgespoord. Dat lukte op twee Ridders na. Adjudant O.O. M.C. Kokkelink van het voormalige KNIL bleek onvindbaar in Frans Guyana en van Luitenant-kolonel Julian A. Cook (7-10-'16) van het Amerikaanse Leger was ondanks intensief speurwerk geen spoor te vinden. Uit alle delen van de wereld werden de Ridders en hun begeleiders(sters) uitgenodigd. Ze kwamen dan ook uit de USA, Indonesië, Canada en Frankrijk om het waarschijnlijk laatste jubileum (over 25 jaar - in 2015 - zal de jongste Ridder 90 jaar zijn) bij te wonen. De drie uitgenodigde Britse Ridders, Luitenant John P. Barnett, Luitenant ter Zee 3e klasse Francis T. Goodfellow en Majoor Benjamin V. Thomlinson moesten helaas op het laatste moment om gezondheidsredenen afzeggen, alle voorbereidingen voor de reis waren al getroffen.

Aangetreden stonden de Adelborsten van het Koninklijk Instituut van de Marine en de Cadetten van de Koninklijke Militaire Academie, de vaandels van de Nederlandse militaire eenheden welke met de Militaire Willems-Orde der 4e klasse werden onderscheiden, alsmede het vaandel van de 82e (US) Luchtlandingsdivisie, welke als enige buitenlandse eenheid met de MWO werd onderscheiden.

Hierbij voegden zich de Ridders MWO, waaronder zich ook de enige vrouwelijke Ridder, Mevrouw Mulder-Gemmeke bevond. Haar man, Gen. maj. KLu b.d. J.N. Mulder, is eveneens Ridder MWO waardoor zij ook het enige Ridder-echtpaar zijn. Verder waren aanwezig de Chef Defensiestaf, de Bevelhebbers van de Lucht-, Land- en Zeestrijdkrachten en de Commandant van het Korps Mariniers.

Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden, zelf Ridder MWO der 2e klasse (Kommandeur), arriveerde om 12.00 uur op het Binnenhof. Een regeringsdelegatie bestaande uit Minister-president R.F.M. Lubbers, Minister van Binnenlandse Zaken Mevrouw drs. C.I. Dales en Minister van Defensie A.L. ter Beek had zich inmiddels ook op het Binnenhof opgesteld. Onder de klanken van marsmuziek van de Marinierskapel en de tamboers en pijpers van het Korps Mariniers inspecteerde Z.K.H. Prins Bernhard de ingedeelde eenheden vergezeld van de parade-commandant Luitenant ter Zee IJ.

Foto 1: De versierselen van Commandeur MWO (Ridder 2e klasse), halskruis en plaque van Z.K.H. Prins Bernhard.

(Foto gemaakt te Soestdijk)

Wichelo. De Kanselier der Nederlandse Orden Generaal-majoor C. Knulst, een dag tevoren uit het ziekenhuis ontslagen (hij overleed op 17 juli 1990), was de eerste van de 52 Ridders die deel uitmaakten van de parade die stond opgesteld voor de inspectie door Z.K.H. Prins Bernhard. Voor alle Ridders had de Prins een ferme handdruk en enkele persoonlijke woorden; het was veelal een weerzien van strijdmakers welke elkaar langere of korte tijd niet hadden gezien. Overigens komen de meeste Ridders regelmatig bijeen op de jaarlijks te houden Ridderdag van de Koninklijke Vereniging van Ridders der Militaire Willems-Orde waardoor er een hechte band is ontstaan. Na de inspectie werd er door Minister-President Ruud Lubbers een toespraak gehouden waarin hij uitgebreid stilstond bij het 125-jarig jubileum in april 1940 aan de vooravond van de brute overval op Neder-

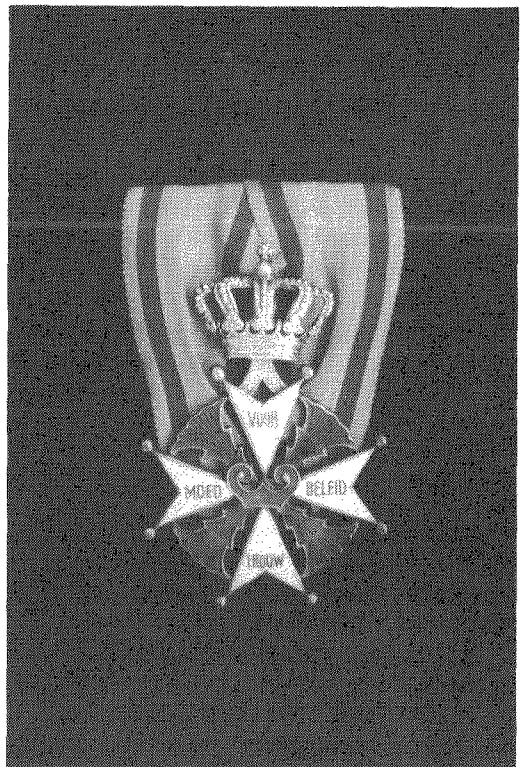

Foto 1a: MWO 4e klasse; militair opgemaakt.

land, waarbij hij refereerde aan de wetwijziging van 30 april 1940 waarin het mogelijk werd gemaakt om als burger in de orde te worden opgenomen. Met deze wijziging anticepeerde men op het burger verzet bij een eventuele vijandelijke bezetting. Dit voorgevoel werd helaas bewaarheid. De Minister-President herdacht een van de 34 Ridders aan wie in de meidagen van 1940 de MWO werd toegekend; de dienstplichtig soldaat Bernardus Beekmans van het 17e Grensbataljon die sneuvelde in een kazemat aan de Maas; hij bracht het hoogste offer, evenals vele andere Ridders die postuum werden benoemd.

De Minister-President noemde verder de andere strijdtonelen waarbij de MWO diverse keren werd toegekend (totaal 199) te weten, Nederlands-Indië (het huidige Indonesië) 1942-1950, Verzet en bevrijding van

Foto 2: V.l.n.r. generaal-majoor bd. J. Anemaet RMWO, kapitein ter zee bd. Ch.L.J.F. Douw van der Krap RMWO en kapitein ter zee bd. H.M.L.F.E. Oostrom Soede RMWO. Duidelijk is hier het verschil te zien tussen de civiele draagwijze (links) en de militair opgemaakte onderscheiding (rechts).

Nederland en de strijd in Korea. De Minister-President memoreerde dat de herdenking in 1990 onder geheel andere omstandigheden plaatsvindt, in plaats van dreiging is er hoop op een meer vreedzame co-existensie van volkeren, met name de omwentelingen in het Oosten geven reden tot optimisme. De Minister-President besloot met de wens dat Nederland en Europa nooit meer in een oorlog zullen worden betrokken ook al betekent dat natuurlijk dat de MWO dan nooit meer zal worden verleend. De MWO blijft zijn historische betekenis echter behouden en zijn roemvolle geschiedenis zal verankerd zijn in de Nederlandse samenleving. De Minister-President wenste de aanwezigen voorts een geslaagde Ridderdag toe.

Terwijl ik dit artikel schrijf pakken donkere wolken samen boven het Midden-Oosten en een oorlog met Irak is niet uitgesloten. Onze

Marine is inmiddels in de Perzische Golf aangekomen en het is te hopen dat geen oorlogssituatie ontstaat waarin het mogelijk is dat de MWO kan worden verworven.

Na het klinken van het Wilhelmus begaven de Prins en de Ridders zich met hun partners en andere genodigden weer naar de Ridderzaal alwaar een druk bezochte receptie werd gehouden. Later op de middag ontving Hare Majesteit Koningin Beatrix de Ridders met hun echtgenotes/begeleiders op Paleis Noordeinde. Zij sprak geruime tijd met de Ridders en toonde zich zeer belangstellend over het wel en wee van de Ridders en hun echtgenotes. Ter ere van deze Ridderdag bood Commandeur J.F. van Dulm RMWO (Voorzitter van de Vereniging van Ridders der Militaire Willems-Orde) Hare Majesteit een zilveren legpenning aan. (2) Z.K.H. Prins Bernhard ontving eveneens een zilveren exemplaar. De overige aanwezigen ontvin-

Foto 3: De Ridders staan op het Binnenhof aangetreden voor de ceremoniële inspectie door Z.K.H. Prins Bernhard.

gen de legpenning in brons. Tenslotte werd ter gelegenheid van dit bezoek een foto gemaakt van H.M. Koningin Beatrix - Grootmeester der Orde -, Z.K.H. Prins Bernhard - Commandeur der Orde en de Ridders (Deze foto is gepubliceerd in de brochure Militaire Willems-Orde 1815-1990; auteur Hans Vogelzang).

De volgende dag (25 april) brachten de Ridders een bloemenhulde bij het monument van Koningin Wilhelmina, ook wel Moeder des Vaderlands genoemd, in Den Haag. In 1948 werd Koningin Wilhelmina, op de dag van haar abdicatie, door haar dochter, Koningin Juliana benoemd tot Ridder Grootkruis der Militaire Willems-Orde voor haar grote verdienste jegens het Nederlandse volk in tijden van grootste nood.

De laatste van de drie Ridderdagen, 26 april, bracht een groot aantal van de Ridders met hun echtgenotes/begeleiders een bezoek aan

het museum 'Bevrijdende Vleugels' in Veghel. Voor Luitenant-General H.W.O. Kinnard was dit geen onbekend terrein. Hij vocht in 1944 met het 101e (US) Airborne als jong kolonel in de omgeving van Veghel en werd daarvoor onderscheiden met de MWO 4de klasse. De oprichter van het museum en gastheer van die dag, de heer J.M. Driessen, had ter ere van de gasten een 'Gallery of Honour' met portretten van alle nog in leven zijnde Ridders ingericht. Verder bood de heer Driessen de Ridders nog een maaltijd te velde aan waarmee de derde en laatste Ridderdag werd afgesloten.

Noten:

1. Nadat Nederland in 1813 was bevrijd van de Franse overheersing werd enkele weken voor de 'Slag bij Waterloo' door Koning Willem I op 30 april 1815 de Militaire Willems-Orde ingesteld. De Militaire Willems-Orde (MWO) strekt tot beloning van uitstekende daden van moed, beleid en trouw, bedreven door hen, die ter zee of te land (later ook in de lucht), in welke betrekking ook en

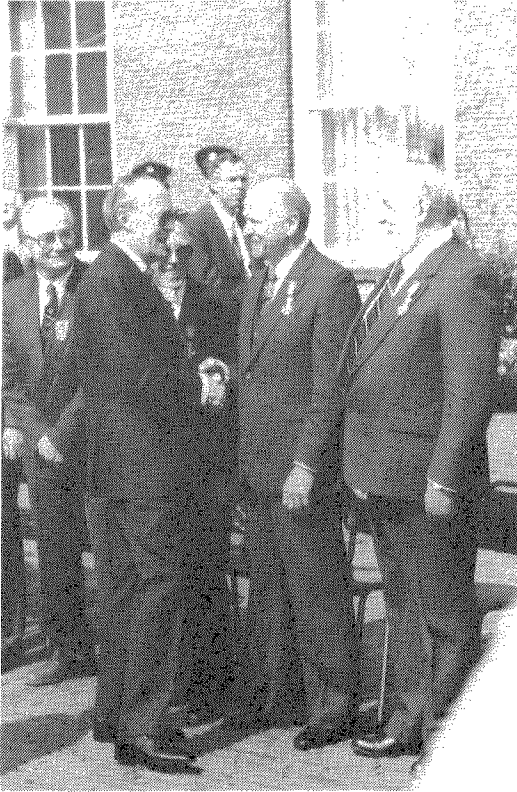

Foto 4: Z.K.H. Prins Bernhard en zijn vroegere strijdmakker Erik Hazelhoff Roelfzema RMWO; de prins en de soldaat van Oranje. Geheel rechts luitenant-kolonel J.Ch.B. Forbes RMWO, één van de Canadese Ridders.

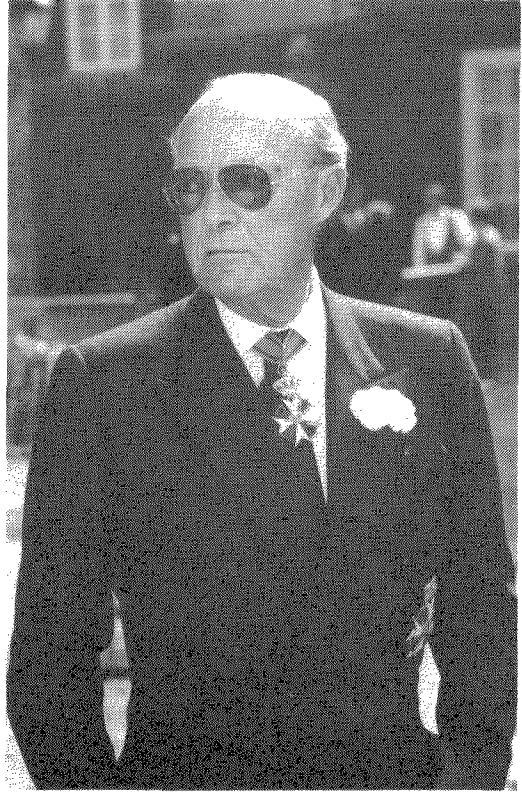

Foto 5: Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden draagt hier de versierselen behorende bij Ridder der 2e klasse (Commandeur).

zonder onderscheid van rang of stand, (militair of burger), de Koning(in) en het vaderland 'in de strijd' dienen. Het Grootmeesterschap der Orde is onafscheidelijk aan de Kroon der Nederlanden verbonden. De orde bestaat uit vier klassen: grootkruis, kommandeur, Ridder der derde klasse en Ridder der vierde klasse (zie afbeelding 1).

Het lint is oranje met twee smalle nassaublaauwe strepen. De MWO is de enige ridderorde welke door belanghebbende zelf aangevraagd kan worden. De Ridders beneden de rang van Officier komen in aanmerking voor een Riddersoldij, ook als een Ridder later tot officier zou worden bevorderd. Voor de slagen bij Quatre Bras en Waterloo werden ongeveer 1000 Ridderkruisen uitgereikt alsmede verscheidene grootkruisen. De grootkruisen werden uitgereikt aan: de latere Koning Willem II - die gewond raakte bij de Slag bij Waterloo, Prins Wilhelm van Pruisen, Wellington, Blücher e.a.

Na 1945 kwamen daar nog bij: Koningin Wilhelmina, Koning George VI, President Franklin D. Roosevelt en Keizer Haile Selassie. Ook voor veldtochten en zeeslagen van voor 1815 werd nog een vijftigtal Ridders benoemd (o.a. de slag om de Doggersbank 1781).

Bij de opstand in de Zuidelijke Nederlanden in 1830 en de Tiendaagse Veldtocht 1831 werd een groot aantal (1000) Ridders benoemd. Verreweg de meeste MWO's (ongeveer 3850) zijn verworven voor de talrijke krijgsverrichtingen in het voormalig Nederlands-Indië van 1815 tot 1940. Na mei 1940 heeft een kapittel gefunctioneerd, wat resulteerde in 199 inschrijvingen in de registers van de MWO alsmede 7 Nederlandse krijgsmachtonderdelen en een Amerikaanse eenheid aan wie het ordeteken voor de ridder der vierde klasse werd toegekend (dit ordeteken wordt aan het vaandel gedragen).

In de periode 1945-1950 werden voor de Politi-

Foto 6: Penning, naar een ontwerp van Willem Vis, geslagen ter gelegenheid van het 175-jarig jubileum van de Militaire Willems-Orde (noot 2).

De foto's 1 t/m 5 zijn van de auteur; foto nummer 6 is gemaakt door de heer H. Snaterse.

onele akties in Nederlands-Indië, het latere Indonesië, 27 Ridders benoemd. Drie benoemingen volgden in Korea als deelnemer van het detachement Verenigde Naties (meer informatie m.b.t. de M.W.O. is te vinden in de boekwerken genoemd onder geraadpleegde bronnen).

2. De penning 175 jaar Militaire Willems-Orde werd ontworpen door de bekende medailleur Willem Vis en is geslagen door de Koninklijke Begeer te Zoetermeer. De voorzijde van de penning toont de beeltenis van Koningin Beatrix, de huidige Grootmeester van de Orde, over de beeltenis van Koning Willem I, welke de Orde in 1815 stichtte. De keerzijde toont het ordeteken aan een gedrapeerd lint met de jaartallen 1815 en 1990. De penning is in diep reliëf in brons geslagen en is 70 mm in doorsnede (foto 6).

Geraadpleegde bronnen en literatuur:

- Militaire Willems-Orde 1815-1990, herdenkingsbrochure, H.P.G. Vogelzang, 1990.
- De Militaire Willems-Orde sedert 1940, P.G.H. Maalderink, 1982.
- Orders and Decorations of the Netherlands, H.G. Meijer, C.P. Mulder en B.W. Wagenaar, 1984.
- Bronzen Leeuw Bronzen Kruis, Militaire dapperheidsonderscheidingen, H.G. Meijer.

Met dank aan Mr. P.L. baron d'Aulnis de Bourouill RMWO, secretaris Koninklijke Vereniging van Ridders der Militaire Willems-Orde.

Dhr. H.J.G. Elbertse, secretaris ter Kanselarij der Nederlandse Orden.

H.P.G. Vogelzang, Auteur.

H.G. Meijer, Auteur.

W. Vis, Medailleur.

Rijks Voorlichtings Dienst.